

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De eodem appetitu sciendi moderando. Cap. xl.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

nescio, quomodo illum non pudeat post lectionem carminum, aut librorum inanum ad cōspectum sui creatoris accedere, Psalms canere, aut Christi saluatoris nostri vitam meditari? An non legit in Apostolo: Non potestis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensā Domini participes esse, & mensā dæmoniorum? Quomodo ergo audet post lectionē libri prophani, & lasciuī, aut parum honesti, qui calici, & mensā diaboli cōparatur, ad mensam Domini, scilicet, ad orationē accedere, & vinum diuinā cognitionis & amoris postulare? Satis perficta frōtis est, qui hoc audet, & satis mihi compertum est, quod non obtinet. Illos enim, qui similibus vanitatibus inuoluti ad orationem accedūt, Deus iustus iudex irridet. Dicit illis: Vbi sūt Dij vestri, in quibus habebatis fiduciam? De quorū victimis comedebatis adipēs, & bibebatis vinū libaminū: surgāt, & opulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Ipsi vos suis sigmētis pascant, suis nugis demētent, suis illecebris afficiāt, quia ex me sapidā rerū diuinarum cognitionem, & purissimum celestium amorem, quo vos indignos reddidistis, nō habebitis. Hoc ergo initium sit, quo sciendi appetitum moderemur, vt nos, qui vitam spiritualem agimus, vana & prophana penitus ignoremus, & sola spiritalia, & nobis ac proximis, profutura discamus. Reliqua verō, quæ ad rectificandum hunc appetitum pertinent, ne plusquā solet istud caput exerceat, sub principio dicemus.

De eodem appetitu sciendi moderando.

C A P V T X L.

AM à religiosis cordibus amorem, inanum disciplinarum exclusimus. Itemus promissis, & modum sciendi sacras disciplinas exponamus. Si enim vena & prophana à religiosis addiscenda non sunt, imò nec penitus audienda, nec legēda, & humana, vt philosophica, eatenus acceptāda quatenus ad Theologiam cōferunt, quomodo isti studendum sit, ab his, qui perfectionem diligunt, dicendum est nobis, ex quo modus addiscēdi philosophicas disciplinas, qua ratione ad sacram scientiam viles sunt, facile erit explicare. Neq. omnia, quæ ad hoc argumētū pertinet, dicere aggredimur, quippe qui nōnulla suprā diximus, cū scholasticos religiosos instruximus, & alia in postrema huius operis parte, cū, Deo concedente, ministros animarū erudiemus, sumus dicturi, sed ea tātū que propria huius loci cogitauimus, breuiter proponemus. Omnes scientias siue humanas, siue diuinas modum habere, quo sciantur ipsa philosophia profitetur, cuius sectatores sciēdi modū inuenerunt, eumq. ad formam, artēmq. redactū Dialecticam nuncuparunt. Quod amplius est, docet & Paulus: Si quis, ait, se existimat scire aliquid, nōdum cognouit quemadmodū oporteat eum scire. Vbi hu militatis modestiāq. adeptionem, & propriā ignoratiā cognitionem ad modum scientiæ exquirēda pertinere ait. Docet & Salomon Prudentiā, inquit, tuæ pone modum:] quasi & ipsa prudētia, quæ pars est sapientiæ, & omnīū est moderatrix, modo, vt subsistat, indigeat. Duplex autem est modus acquirēdæ sapientiæ, alter quo eā ad sciendum, alter quo ipsam ad nos, & proximos perficiendum acquiramus. Modum illud priorem philosophi tractent, nos verō pro instituto nostro posteriorem explicemus, sine quo & ille primus, & quicquid eo cognitionis acquiratur, parui momenti existimamus. Est namq. sciētia sine adiumento virtutis, innumeris

A referta periculis, quam immoderatus amor ancillam sæpe ambitionis, inanis gloriæ, superbiæ, & quæstus efficit. Quæ profectō similis est gladio in manu phrenetici, similis est pecuniæ in potestate tyranni, similis & formæ, quam natura dedit impudicæ mulieri, de qua inquit Salomon: Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra & fatua.] Sicut enim sus circulum aureum, ac splēdidum naribus ferens illum luto immergit, & sordibus fœdat: & sicut mulier impudica, pulchritudine decorata illa ad lasciuam, & turpitudinis malum abutitur, ita scientia præditus, virtutis amore, & studio destituta, eam facit instrumentum ambitionis, & turpis lucri, & ad inanem gloriam captandam inflectit.

Modus itaque, quo scientiam captare debemus, is est, vt & illā, & ipsius acquisitionem, virtutis ac perfectionis instrumentum faciamus. Qui enim dū scientia proficiunt, non curant augmentū comparare virtutis. Aggæi Propheta reprehensionem audire possunt, qua ait: Respexit ad amplius, & ecce factū est minus: & intulisti in domū, & exufflaui illud: quia m ob causam dicit Dominus exercituum? Quia domus mea deserta est, & vos festinatis vnusquisque in domum suam.] Ampliores namq. donorum thesauros percipiunt, & licet scientia crescant, quotidie indigentiores fiunt, quia à potioribus donis, nimirum à virtutibus ipsis discedūt. Quia perfectō discedere à virtute est, nō eam procedentibus annis promouere, nec præstantissimo scientiæ instrumento perficere. Quæ autem inferunt in domum Domini, scilicet in mentem suā, Dominus ipse indignabundus exufflat, quoniam scientiam sanē virtute quæsitā, aut penitus inutilem, aut certē parum vilem esse permittit. Et hoc est illam exufflare, sine fructu virtutis, in ipso habente, & in aliis relinquere. Merita quidem pœna insipientis, qui scire ad sciētiā, vel ad curiositatem, vel ad vanitatem, & non ad virtutem sanctitatemq. festinat, etenim mentem suam, quæ domus Dei est, vacuam deserit, dum soli rerum cognitioni incubās, intellectū disciplinis proprio labore quæsitis replet. Neque istud solum detrimentum ex scientia, non ad virtutem ordinata progreditur, sed & aliud multo nocentius, quod dum virtutem talis scientia non iuat, vitis ac peccatis subseruit. Nam & prima parēs generis nostri vidit, quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectūque delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit, deditque virō suo, qui comedit.] Vidit, & comedit, & creatoris præceptum transgressa est. Vidit, & dedit vito suo, qui & idem Domini mādatum transgressus, nos omnes filios suos transgressores fecit, & æterna morte damnauit. Cur ita? Quia mulier lignum ad solā curiositatem aspexit. Si enim non ad curiositatem, sed ad gratitudinē, & ad Dei laudē otiosa scēmina arborem aspexisset, non ex aspectu animum delinquendi, sed affectū gratias agendi & creatorem adorādī comparasset. Ecce fructum curiosæ scientiæ, quā non bona intentio parturit, non virtus terminat, non desiderium proficiēdi definit, ad contemptum mandatorū solet impellere, & vt quis suæ ambitioni, aut infami quæstui, vel alij immoderato affectui satisfaciat, non timet, quod etiam Deo displicet inuerecundē patrare. Parum est hoc, nam etū ad propriam voluntatem explendam conferat, alios etiam ad malū instigat, & quos posset bono scientiæ vsu ad sanam mentem reducere, vsu præpostero socios facit damnationis. Mala ista vitat, qui scientiam ad virtutem addiscit: qui orat cum Propheta: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me.] Ita scilicet, vt primō bonitatem & sanctitatem quartat, & propter

illam

illam disciplinam, & scientiam acquirat. Quae dum hoc sine quaritur, & ipsa scientia acquiratio instrumentum virtutis efficitur, mira scientia sectator pulchritudine mentis decoratur. Nam dum intellectum instruit, voluntatem regit, affectus dirigit, sensusque moderatur, & quicquid a rectitudine deuiat, mira leuitate componit. Egregie sane Bernardus ait: Non dico contemendam, aut negligendam scientiam litterarum, quae ornant animam, & erudit eam, & facit ut possit etiam alios erudire, sed duo illa oportet, & expedit, ut praecedant, in quibus summam salutis constitui superior ratio declarauit. Et vide si non inuehatur, & non docebat huc ordinem, qui dicebat: Seminate vobis ad iustitiam, merite spem vitae, & illuminat vobis lumen scientiae.] Ultimam posuit scientiam tamquam picturam, quae statum habere nequeat super inane: Et inde illa duo praemisit, & subiecit illi tamquam si solidam aliquid picturam substerneret.] Is ergo duo ista scientiae subternenda, timorem Domini, atque amorem esse ait. Ita igitur scientia discenda est, ut virtutis maiorem rationem habeamus, imo & ipsam scientiam adiumentum virtutis, ac instrumentum sanctitatis, faciamus.

Sed qua ratione scientia, quam discimus, erit instrumentum virtutis? Ita quidem si eius praesidio non solum intellectum instruamus, verum etiam affectum bonum diligendum, & malum odiendum, excitemus. Ideo enim non contemendi Doctores Theologiam, tum specularicem tum effectricem vocant, quod affectum excitet, & manus ad bonum opus moueat, nec sit sola diuinitatis consideratione contenta. Et licet aliqua cognitio, & maxime Dei, propter seipsam expecti possit, quasi ipsa simpliciter sit amore, ac desiderio dignissima, affectum tamen amoris non excludit, imo ita secum copulat, seu potius imbibit, ut sine illo mutila & imperfecta censeatur. Quis enim non videat, eam notitia, qua Dei summam perfectionem agnoscimus, esse manca, si non ad ipsius reuerentiam & amorem assurgat? Aut quis dubitet intellectum datum esse, ut decem affectus, qui frustra per veritates volitat, si non affectum ad aliquid amandum, vel detestandum deducat? Ita igitur intellectus cognoscat, ut voluntatem moueat, & saltem in fine discursus aut considerationis, fructu affectionis non careat. Quia omnia quae sacra scientia docet, potentissima sunt, ad cor emolliendum, & voluntatem Deo subiciendam, & totum hominem immutandum. Vnde scriptum est: Quia viuus est sermo Dei, & efficax] ad mouendum. Et iterum: Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petram.] Ut ergo istud aliquo exemplo pandamus. Si Deum esse non iam sola fide cognoscis, sed scientia tenes, & multiplice demonstratione conuincis, sanctum ex hac cognitione timorem concipito, quia Dominum habes, cui seruire, & cuius praeccepta custodire debes, & quem confiteris tuorum actuum & intentionum cognitorem. Si eius spiritualitatem, simplicitatem, immortalitatem, perfectionem, infinitatem, immensitatem, immutabilitatem, aeternitatem, & reliqua attributa consideras, excita in corde tuo amoris affectum, quo illum summè diligas, & diligentissime eidem obsequi satagas, quae vides esse abyssum vniuersae perfectionis. Si gloriosissimam Trinitatem personarum contemplaris, & illam summam naturae vnitatem, a solitudine separatam, & nullo modo a suppositorum distinctorum societate dilinctam, ad tantae maiestatis reuerentiam te ipsum impelle. Si Deum creatorem triplici naturae pure spiritualis, & pure corporalis, & mixtae ex spiritu & corpore cogitas, ac huius vniuer-

Bern. ser. 37. in car.

Osea 10.

Heb. 4. lere. 23.

A litatis effectorem, erige spem in illum, qui inquit opus, scilicet te, non deseret, neque quem amas, velle filium, vniquam derelinquet. Si virtutum ac vitiorum naturas perscrutaris, si non tantum ut scias, sed etiam ut virtutum opera facias, & omne quod vitiosum est, constanter effugas. Ex consideratione legum obedientiam, ex cognitione gratiae, sine qua nihil boni potest fieri, humilitatem, ex contemplatione incarnationis Christi, ac redemptoris humani generis, diuinae pietatis admirationem, ex sacramentorum efficaciam hilaritatem, ex nouissimorum cogitatione mundi contemptum elicias. Breuiter nullam Theologiae veritatem addiscas, quam non sequatur aliquis virtutis, aut deuotionis affectus, ut si noua notitia te facit magis doctum, nouus etiam affectus te faciat magis studiosum, atque deuotum. Et quemadmodum qui diuitias magno labore conquirat, si prudens est, non illas perpetuo recedit, sed in necessarios usus infundit, & nunc vestem comparat, quae se ornet, nunc cibum, quo se sustentet, nunc domum, quae se a frigore caloraeque defendat, nunc elemosyna erogans facit sibi amicos de mammona iniquitatis, qui recipiant eum in aeterna tabernacula:] ita qui thesauros scientiae sibi parat, debet illorum pretio bonorum operum, cibos, virtutum indumenta, tentationum victorias, & proximorum salutem comparare. Quod profecto assequitur, cum scientiae opes ad affectum & mores transfert, & non tantum in intellectu veluti in arca recedit. Hunc itaque omnium scientiarum finem, qui in bona vita, & mentis sanctitate consistit, ipsa disciplinarum acquisitio semper exquirat, quia si ipsarum disciplinarum scopus est, etiam & scopus acquisitionis erit. Nam & regius propheta canit: Beati immaculati in via, quia ambulauit in lege Domini. Beati qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum.] Quasi ad hoc testimonia Domini scrutanda sint, ut ea actione praestemus, ut totis visceribus exquiramus.

Aliud autem obseruandum est, ad modum sciendi quadam ratione pertinens, ut scilicet, non semper in medijs haeremus, nec in via subsistamus, sed ad finem, cuius gratia media assumuntur, & ad vitae terminum festinemus. Scholasticae enim subtilitates, & rerum abditarum disputationes, media sunt ad sacram Scripturam indagandam, & itinera quadam, quae conficimus, ad terminum sanctarum Scripturarum obtinendum. Non igitur omnem nostram aetatem argumentationes, & disputationes, & contentiones sibi vendicent, sed aliquid temporis suauitati sacrarum Scripturarum, & tranquillitati sapientiae concedendum relinquunt. Illis enim qui disputationibus semper insunt, & nunquam ad sanctas Scripturas perscrutandas accedunt, optime congruit illud Pauli: Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Nam ipsa Scriptura sacra, si quae alia, est scientia veritatis, quae infallibilem veritatem continet, & eam non humana industria, sed ipse auctor veritatis adiuuenit. Hanc autem, ut virtutis scholam, ut perfectionis officinam, & ut mortuorum animae curatricem, perscrutabimur. Neque enim vniquam nobis placere poterunt, qui libros sacros perinde ac Tertium, aut Maronem, aut Tullium exponunt, & nihil aliud nisi vocum significationes, & Hebraeorum phrasas, & sensuum nouitates quaerunt. Illos rogo, ut si consilium insipientis forte despexerint, at zelum & charitatem, quae haec dicuntur nequaquam spernant. Quia si cut facillimum est chartas, poetarum versibus, & prophanorum auctorum dictis implere, ita patrum vile est tam humili, & humano modo Scripturam sacram explicare. Cuius rei non alios testes

Luc. 16.

psal. 118

2. Tim. 3.

Castian. col. 14. c. 28.

Hebr. 9.

Leuit. 21. 1. Cor. 6.

nisi ipsos, qui ita sacras literas interpretantur, adduco, quorum corda non compuncta, non deuota, sed arida, & dura reperio. Scriptura diuina eo spiritu est interpretanda, quo scripta est. Si verò eam Spiritus sanctus dictauit, (& sine dubio ipse dictauit) ipse etiam illam explanet. Quis autem credat, Spiritum sanctitatis, non aliud nisi prophana resonare, & omnis perfectionis doctrinam, quæ sacris literis continetur, carminibus poetarum, & Grammaticorum dictis tantum exponere? Omnia Spiritus curiositatis adulterat, & non modicum nostris temporibus sanctarum literarum interpretationem inficit. Quæ sane si aliquid aut poetica, aut humana historia, aut philosophia, aut astrologia, aut aliarum disciplinarum humanarum ad sui expositionem admittunt (quod negare magna esset inscitia) tamē hoc minus est, quod ad suum intellectum eruendum exposcūt. Maius autem, imò & præcipuum est, vt orationis & puritatis spiritu eas interpretemur, & ex Ecclesiæ traditiones, & sanctorum patrum scriptis, qui à Deo fuerūt illuminati, germanum ipsarum sensum eruamus. Ita fiet, vt ipsæ scripturæ sanctæ nos doceant, nos dum eas legimus, ad omnem virtutem moueant, nos ad desiderium puritatis alliciant. Eritque scriptura diuina (quæ vera sapientia est) nobis etiam sapida scientia, nam & intellectum illuminabit, & voluntatem dulcedinis suæ gustu reficiet. Si itaque in Scriptura sancta non curiositatem nec arrogantiā: sed sanctitatem quaeris, & verum sensum, qui te, & alios moueat perscrutaberis, ad mirā cordis puritatem eius lectione, & inquisitione peruenies. Assequeris profectò illam mentis tranquillitatem, atque mundiciem, quam his verbis Ioannes Castianus depingit. Deinde hoc tibi est omnimodis enitendum, vt expulsa omni sollicitudine, & cogitatione terrena, assiduam te, ac potius iugem sacræ præbeas lectioni, donec continua meditatio imbuat mentem tuam, & quasi in sui similitudinem formet, arcam quodammodo ex ea faciens testamenti, habentem scilicet in se duas tabulas lapideas, id est, duplicis instrumenti perpetuam firmitatem: vnam quoque auream, hoc est, memoriam puram, atque sinceram, quæ reconditum in se manna perpetua tenacitate conferuet, spiritualium scilicet sensuum, ac angelici illius panis perennem, cælestemque dulcedinem: nec non etiam virgam Aaron, id est, summi, veri que pontificis nostri Iesu Christi salutem vexillum, immortalis memoriæ semper viriditate frondescens. Hæc namque est virga, quæ postquam de radice Iesse succisa est, viuacius mortificata reuifescit. Hæc autem omnia duobus Cherubim, id est, historica, & spiritualis scientiæ plenitudine protegentur: Cherubim enim interpretatur scientiæ multitudo, quæ propitiatorium Dei, id est, placiditatem pectoris tui, iugiter protegent, & à cunctis spiritualium nequitiarum incurilibus obumbrabunt. Et ita mens tua non solum in arcam testamenti diuini, verum etiam in regnum sacerdotale prouecta, per indissolubile puritatis affectum, quodammodo absorpta spiritualibus disciplinis, illud implebit pontificale mādaturum, quod à legiflatore ita præcipitur: Et de Sanctis non egredietur, ne polluat Sanctuarium Dei, id est, cor suum, in quo iugiter habitaturum se Dominus repromittit, dicens: Inhabitabo in eis, & inter illos ambulabo. Quam mentis perfectionem solus ille Scripturarum sanctarum lectione conquirit, qui mundus à peccato quantum ista mortalitas tulerit, & rectissima intentione proficiendi sibi & aliis ad earum lectionem accesserit, ac sancta sanctè, non verò prophane, aut curiose tractauerit.

A Nec putandum est me, aut sensum literalem sacrarum Scripturarum taxare, aut ad sensus mysticos earundem discipulos, aut interpretores adigere. Legi enim, Quia omnes domestici eius, id est, Ecclesiæ sanctæ, veltiti sunt duplicibus,] quibus verbis, si Castiani interpretatione admittimus, duplex Scripturæ sensus literalis, & mysticus aperte notatur, quem omnis scriba doctus in regno cælorum libenter admittit. Legi etiam de spirituali sensu: Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus, & scientia, vt ostenderem tibi firmitatem, & eloquia veritatis,] quo triplex spiritualis sensus, allegoricus, mysticæ noui testamenti sub literæ serie continens, tropologicus, ad morum instructionem pertinens, & anagogicus, ad cælestia mysteria declaranda conscendens, nobis innuitur. Noui quoque, mysticos sensus, nisi literali intelligentiæ nitantur, & ei aliqua ratione consentiant, parum utilitatis afferre. Illa enim, quæ primò à diuino spiritu intentata, est, præcipuum inter Scripturæ sensus locū obtinet, quam qui ignorat, sacram Scripturam profus nescit. Non inquam, sensum literalem reiicio, qui primus, & nobilissimus est, sed puto, quia sicut hunc grammatici non assequuntur, sed viri doctissimi, & Dei auxilio specialiter fulti, ita nec totus à phrasibus, ab Hebraïsmis ab Homeri, aut Virgilij versibus, & ab aliis similibus pendet. Quare qui totum studium in his colloquant, & vt literæ mordicus hæteant, sacras literas more grammaticorum interpretantur, logè ab eius intelligentia discedunt. Certè Hilarius Matthæum, Hieronymus Prophetas, Chryostomus Genesim, Ioannem & Paulum Ambrosius Lucam, Augustinus Dauidem, & Gregorius Euangeliorum partes (vt alios omittam) aut in omnibus, aut in multis ad literam interpretati sunt, in quibus non poetarum carmina lego, non philosophorū ieiunia dicta, nec hieroglyphicorū expositiones inuenio, sed verba maiestatis plena, & spiritu mouendi referta, & sanctitatem redolentia conspicio, quæ corda hominum moueant, non mulceant. Estque ipsorum interpretatio Scripturæ interpretate cõformis, vt sicut istam Spiritus sanctus dictauit, ita illam Spiritus puritatis, studium orationis, & scientiæ cælestis scripsit. Isti sancti Patres in magistros, & Doctores Ecclesiæ à Deo dati sunt, & qui modò scripturas interpretantur, se eorum discipulos dicunt, in ratione ergo exponendi, & discendi scripturas magistros imitentur. Non nouam exponendi rationem inuehant, spiritu vacuum, & curiositatis plenam, sed ita genuinū literæ sensum in Scripturis sanctis inquirant, vt tamē sanctitatem dicendorum, & maiestatem dicendi, quam sacræ interpretationes requirunt, non omitant. Nam si Lactantius sanctissimū, & eloquentissimū Cyprianum notat, quod fideliter aduersus infideles scripserit, & Scripturæ testimoniis conuincere, non recipientes Scripturas, voluerit, cur nos eos non notabimus, qui ad fideles, quasi infideliter scribunt, & solis ethnicorū dictis, atque carminibus intelligentiam sacrarū Scripturarum instillare cõtendunt? Non, inquit, Scripturæ testimoniis, quam Demetrianus vtrique vanam, fictam, commentitiā putabat, sed argumētis, & ratione fuerat refellendus. Nam cum ageret cõtra hominem veritatis ignarū, dilatis paulisper diuinis lectionibus, formare hunc à principio tamquā rudem debuit, eique paulatim lucis principia monstrare, ne toto lumine obiecto caligaret. Ita & nos dicimus, non poetarum, & ethnicorum dictis, quæ diuinarum Scripturarum auidi, vt ridicula, & vana contemunt, passim, & vbique docendi sunt, sed sanctorum Patrum auctoritatibus & doctrinis imbuendi. Nam

Prou. 31. Castian. col. 14. c. 28.

Prou. 22.

Lactan. 5. diuin. institut. c. 4.

cum

eam viri fideles, & saepe in adolescentia rebus ludicris satis instructi doceantur, dilatis aliquantulum, aut cum magna sobrietate resumptis prophanis lectionibus, sacris & a nostris elucubratis erudiendi sunt, & tamquam fortiores non puerorum lacte, sed solido doctrinae pane saturandi. Hæc ergo poetica, & ethnicorum dicta, si aliquando ad Scripturarum interpretationem adducenda sunt (quod permittimus) non tamen semper, & ubique, & in omnibus inculcanda, ne sanctitatem sacrarum Scripturarum prophana violent, & Dei ipsius mixta sermonibus, eos non tam declarat quam obscurant. Qui autem ad imitationem sanctorum Scripturam sacram exposuerit atque perlegerit, non dubium, quin ex eius lectione magnum fructum sanctitatis percipiat. Sermones enim diuini sensum legentium pectoribus virtutes inferent, & omne vitium extirpabunt.

Iam postremum dicamus, quod ad discendi tempus spectat, ut scilicet discendi desiderium omne tempus non occupet, sed debitas dei horas pie & affectui seruiendi lectioni atque orationi relinquat. Nam sacrarum etiam literarum studium minus efficax est ad pacendum animum, nisi oratione iuuetur, & intenta meditatione fulciatur. Sacras enim literas legere aut discere, nihil aliud est, quam alimentum animæ ori intellectus ingerere, illas verò meditari, est, cibum acceptum dentibus comminuerè, & orare, est, in ventrem traicere, & per omnia spiritus membra diffundere. Sicut autem corporalis cibus ori ingestus, si dentibus non teratur, nec in stomachum traiciatur, & in sanguinem commutetur, nihil ad corporis sustentationem proficit, ita sacra mysteria intellectu percepta, nec per meditationem, & orationem in nostros affectus transfusa, parum ad augmentum nostræ virtutis proficiunt. Ideo hortatur sapientia: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis. Non solum ut frangamus panem, vult, sed etiam, ut comedamus, & bibamus vinum consolationis suæ. Non autem comedit hunc spiritualem Scripturæ panem, qui legit, sed qui meditatione, & oratione tanquam dentibus terit. Et qui manducationem potus subsequitur, meditationem Scripturarum, & super meditati seruentissimam orationem, consolatio cælestis comitatur. Iustus itaque, ac perfectionis amator comedit, & replet animam suam: venter autem impiotum insatrabilis. Hi numquam saturantur, quia numquam comedunt, nec Dei verba deglutiant, ille verò saturatur, quia cibum Scripturæ meditatione comedit, & ventrem mentis suæ, duos sinus intellectus & voluntatis habentem veritatibus & sanctis affectibus replet. Et quemadmodum prudens seruus, qui heri mandatum audiuit, postea considerat, ut sciat secundum voluntatem heri sibi iussa præstare: ita iustus qui Domini voluntatem sanctarum Scripturarum lectione didicit, consideratione ruminat, & oratione auxilium efflagitat, ut sciat, quod didicit, & audiuit, explere. Tempus orationi ac meditationi impensum mirabiliter intellectum illuminat, ut sanctas Scripturas intelligat, & voluntatem salutariter deprimit, ne homo, ultra quam æquum est, in adepta scientia confidat. Dicit qui huiusmodi est, cum non minus sapiente, quam patiente Iob: Si putavi aurum robur meum, & obrizo dixi fiducia mea. Nec enim in auro fulgentissima scientiæ sitam esse suam fortitudinem putat, qui omnem scientiam humanam experientia docente infirmam, & errori subiectam existimat. Nec in obrizo eius veritatis, quam nimis indagauit, confidit, quia ex consortio Domini non solum lucem, sed & mansuetudinem, qua non recessit, con-

Prou. 9.

Prou. 13.

Iob. 31.

A traria cum validiore ratione docentibus, ac docilitatem matuauit. Item autem proprium esse iustorum Gregorius in hunc modum explanat. Sancti viri, inquit, robur suum aurum non deputant, quia quantolibet ingenio fulgeant, nihil se esse, ex suis viribus pellant. Et cum sentire omnia valenter possunt, prius intelligere semetipsos cupiunt, quatenus lumen ingenij more solis, prius illustret locum, in quo oritur & postmodum cætera, ad quæ procedendo dilatatur, ne si intendendo cognoscendis aliis semetipsos nesciant, ibi solis radius, ubi oritur obtenebrescat. Ingenij itaque virtutem ad cognoscendam propriam infirmitatem dirigunt, atque ex infirmitatis suæ melius cognitione conualescunt. Sanè oratio est, quæ vanam in donis datis nobis fiduciam depellit. Aitque diuino iustus lumine collustratus, non aurum robur meum: Sed Dominus petra mea, & robur meum, & Saluator meus: & non, obrizum fiducia mea, sed tu spes mea ab vberibus matris meæ, in te proiectus sum ex vtero. Ita ergo Theologicis lucubrationibus, & sacrarum literarum studiis intendamus, ut bonum vitæ partem in consideratione diuinorum, & in seruenti oratione colloquamus. Hæc enim est, quæ studia nostra complet, labores perficit, & voci nostræ vocem virtutis impertit. Hæc ut aqua purissima vinum scientiæ temperet, quod, temperatum recreat, atque sustentat, purum verò solet officere. Et studia, hac qua diximus ratione suscepta, non retardabunt nos a cæpto perfectionis itinere, sed mirum in modum ad mentis puritatem adiuuabunt.

Greg. 22. Mor. c. 4.

2. Reg. 22.

Psal. 21.

Sit religiosus in communi conuictu grauis.

CAP. XLI.

Non solum studentem proficere, aperta peccata fugienda sunt, verum etiam leminaria peccatorum declinanda. Imò hæc sunt cautius & diligentius fugienda, quia & ipsa per se peccata esse solent, & ad alia peccata saepe, veluti ad noxios primæ iniquitatis foetus inclinât. Quis enim à sceditate culpa liberet, quod ad culpam inducit? Et quis non magis timendum censeat, quod non vnum solum malum est, sed alia ex seipso mala progignit? Occasiones quidem peccati fugiendas esse Dominus non semel præcepit, & in illa lege signauit, quam tulit pro consecratione Nazaræi. Acetum, inquit, ex vino, & ex qualibet alia potione, & quicquid de vna exprimitur non bibent: vvas recentes siccæque non comedent, cunctis diebus, quibus ex voto Domino consecrantur: quicquid ex vinea esse potest ab vva passâ vsque ad acinum non comedent. Quid enim est (præter alia) non solum potum vini, verum & esum vvæ prohibere, nisi prohibitionem istâ, & manifestis peccatis, & iniuriis, ac occasionibus peccatorum oblitescere? Parens quoque generis nostra Eva, nisi mentita sit, satis indicat conditorem omnium cum manifestio peccato, inobediencia quoque occasionem vetuisse, dum ait: De fructu ligni, quod est in medio paradisi, præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne forte moriamur. Ac si dixisset: tactus ligni nobis interdictus est, ne ex tactu ad esum, & ex esu ad mortem properemus. Et fauet huic rei Salomonis sapientia, quæ ut adolescens ab amore meretricis auertat, inquit: Longè fac ab ea viam tuam, & ne appropinques foribus domus eius. Nam meretricis fores attingere, & vel leuiter manu pulsare potest, & solet esse impuræ fornicationis exordium. Ego autem mentis leuitatem turpissimam meretri-

Num. 6.

Genes. 3.

Prou. 5.